

Uredigert forhåndsversjon

Menneskerettskomiteen

Saksliste forut for innsendelse av Norges syvende periodiske rapport*

A. Generell informasjon om den nasjonale menneskerettighetssituasjonen, herunder nye tiltak og endringer i forbindelse med gjennomføringen av konvensjonen

1. Vennligst gi komiteen opplysninger om tiltakene som er iverksatt for å gjennomføre anbefalingene i komiteens tidligere avsluttende merknader (CCPR/C/NOR/CO/6), herunder eventuell relevant statistikk. Vennligst angi hvilke prosedyrer som eksisterer for gjennomføringen av komiteens uttalelser i henhold til den valgfrie protokollen og informer komiteen om de tiltakene som er iverksatt for å sikre fullstendig etterlevelse av alle uttalelser som er avgitt overfor konvensjonsparten.
2. Vennligst rapporter om eventuelle andre vesentlige endringer i det rettslige og institusjonelle rammeverket for å fremme og ivareta menneskerettigheter siden de foregående avsluttende merknadene ble vedtatt, herunder eksempler på at nasjonale domstoler har henvist til konvensjonens bestemmelser.

Konkrete opplysninger om gjennomføringen av konvensjonens artikler 1-27, herunder informasjon om komiteens tidligere anbefalinger

Konstitusjonelt og rettslig rammeverk for implementering av konvensjonen (art. 2)

3. Vennligst angi om konvensjonsparten ser for seg å trekke tilbake partens forbehold mot konvensjonens artikkel 10 nr. 2 (b) og nr. 3, artikkel 14 nr. 5 og nr. 7 og artikkel 20 nr. 1 eller begrense forbeholdenes omfang.
4. Når det gjelder komiteens siste avsluttende merknader (CCPR/C/NOR/CO/6, punkt 5) og opplysningene konvensjonsparten har gitt komiteen i oppfølgingsrapportene (CCPR/C/NOR/CO/6/Add. 1 og CCPR/C/NOR/CO/6/Add. 2), ber vi konvensjonspartene opplyse komiteen om fremdriften og vedtakelsen av lovutkastet som skal regulere den nye nasjonale institusjonen for menneskerettigheter og dens mandat, oppgaver og ledelse. Konvensjonsparten bes informere komiteen om hvorvidt lovutkastet fullt ut er i overensstemmelse med prinsippene om nasjonale institusjoner for fremme og beskyttelse av menneskerettigheter og deres status (Paris-prinsippene, resolusjon 48/134 i FNs generalforsamling av 20. desember 1993, bilag).

Ikke-diskriminering, likestilling mellom menn og kvinner (art. 2 nr. 1 og nr. 3, art. 20 og art. 26)

5. Komiteen ber konvensjonsparten opplyse om tiltak som er blitt iverksatt for å bekjempe uttrykk for hatefulle ytringer, herunder på internett, og særlig mot romanifolket/tatere, rom, innvandrere, muslimer, jøder og samer. Komiteen ber konvensjonsparten opplyse om hvor mange tilfeller av rasistisk hatkriminalitet som er blitt meldt til politiet, hvordan disse er blitt etterforsket, samt domfellelser. Konvensjonsparten bes også klargjøre hvilke skritt som er

* Vedtatt av komiteen på sin 117. sesjon (20. juni til 15. juli 2016).

blitt tatt for å avskaffe og bekjempe alle former for etnisk profilering mot rom, innvandrere og personer med afrikansk bakgrunn. Konvensjonsparten bes opplyse om antall klager på etnisk profilering som er mottatt siden 2011.

6. I lys av komiteens tidligere avsluttende merknader (CCPR/C/NOR/CO/6, punkt 7), bes konvensjonsparten opplyse om tiltak som er iverksatt for å avskaffe alle former for diskriminering i boligmarkedet samt for å motarbeide negative stereotypier og fordommer som utleiende og boligeiere måtte ha mot å leie ut boliger til mennesker med innvandrerbakgrunn. Konvensjonsparten bes særlig opplyse om kriteriene for å tildele bostøtte. Konvensjonsparten bes også opplyse om initiativ for å bekjempe diskriminering mot personer med innvandrerbakgrunn i arbeidslivet.
7. Konvensjonsparten bes opplyse om tiltak som er blitt iverksatt for å håndtere rapporter om sammensatt diskriminering av minoritetskvinner, bl.a. romkvinner og samiske kvinner, innvandrerkvinner og kvinner med nedsatt funksjonsevne. Konvensjonsparten bes beskrive hvilke forbedringer en har oppnådd på dette området. Under henvisning til komiteens tidligere avsluttende merknader (CCPR/C/NOR/CO/6, punkt 8) bes konvensjonsparten opplyse om hvorvidt lønnsgapet mellom menn og kvinner er i ferd med å bli mindre, både i offentlig og privat sektor.
8. Konvensjonsparten bes opplyse om eksisterende lovgivning og strategier for å bekjempe diskriminering med grunnlag i seksuell legning og kjønnsidentitet og hvorvidt lovverket og strategiene er i samsvar med konvensjonen. Vennligst kommenter rapportene om at personer som tilhører kjønnsminoriteter møter ulike former for diskriminering, bl.a. i arbeidsmarkedet og med hensyn til utdanning, tjenestetilbud og kjønnskorrigerende prosess.

Vold mot kvinner (art. 3, art. 7 og art. 26)

9. I lys av de tidligere avsluttende merknadene (CCPR/C/NOR/6, punkt 9) bes konvensjonsparten opplyse om hvilke praktiske skritt man har tatt for å bekjempe kjønnsbasert vold med særlig tanke på vold i nære relasjoner og seksuell vold, bl.a. voldtekt og voldtekt i ekteskapet. Konvensjonsparten bes opplyse om hvordan voldtekt er definert i straffeloven og hvilke tiltak som er iverksatt for å bevisstgjøre kvinner om at voldtekt i ekteskapet er en straffbar handling i henhold til konvensjonspartens lover. Videre bes konvensjonsparten opplyse om: (a) antall anmeldelser av denne type vold, (b) etterforskning som er iverksatt, (c) idømt straff, (d) erstatning som er tilkjent ofre, og (e) antall krisesentre, herunder krisesentre som er tilrettelagt for kvinner med nedsatt funksjonsevne.

Eliminering av slaveri og tvangsarbeid (art. 8 og art. 24)

10. Konvensjonsparten bes gi komiteen oppdaterte opplysninger om:
 - (a) Gjennomføring av tiltak og nye handlingsplaner for å bekjempe menneskehandel og særlig menneskehandel med barn,
 - (b) Etterforskingsskritt tatt i forbindelse med at 68 enslige mindreårige asylsøkerne ble meldt savnet fra asylmottak i 2012,
 - (c) Hvor effektiv konvensjonspartens beskyttelses- og hjelpetiltak er, spesielt med tanke på krisesentre og helsehjelp, for personer som er sårbare for eller utsatt for menneskehandel,

- (d) Innsats for å lære opp polititjenestemenn og dommere til aktivt å avdekke og reagere på tilfeller av menneskehandel, og
- (e) Tiltak for å sikre at ofre for menneskehandel har tilgang til effektive rettsmidler og kompensasjon.

Rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (art. 2, art. 7, art. 9 og art. 26)

11. I lys av komiteens tidligere avsluttende merknader (CCPR/C/NOR/CO/6, punkt 10) og opplysningene som konvensjonsparten har gitt i sin oppfølgingsrapport (CCPR/C/NOR/CO/6/Add.1 og CCPR/C/NOR/CO/6/Add.2), vennligst gi tilbakemelding om hvilke tiltak som er iverksatt for å sikre at personer med psykiske og psykososiale funksjonsnedsettelse får fullgod informasjon om behandlingen de får og at eventuelle vedtak om å anvende tvang fattes etter en grundig og faglig forsvarlig vurdering. Konvensjonsparten bes særlig opplyse om:
 - (a) Effekten av den nasjonale strategien (2012–2015) som tar sikte på å få bukt med uberettiget bruk av tvang overfor psykiatriske pasienter,
 - (b) Helsedirektoratets initiativ til å utarbeide nye retningslinjer for å forebygge og redusere bruken av tvang, og
 - (c) Tiltak for å styrke kontrollkomisjonene i deres tilsyn med institusjoner innen psykisk helsevern, og
 - (d) Fremdriften i implementeringen av de nasjonale faglige retningslinjene for bruk av elektrokonvulsiv behandling og etablering av et register for bruken av slik behandling.

Retten til frihet og personlig sikkerhet, behandling av personer som er frihetsberøvet og rettferdig rettergang (art. 7, art. 9, art. 10 og art. 14).

12. Konvensjonsparten bes forklare på hvilken måte bestemmelsen i straffeprosessloven som fastsetter at enkeltpersoner skal fremstilles for tingretten så raskt som mulig og senest tre dager etter pågripelsen, er i samsvar med konvensjonen. Likeledes bes konvensjonsparten gi komiteen opplysninger, herunder statistisk tallmateriale, om hvilke tiltak som er iverksatt for å redusere lengden på varetektsfengsling og hvor ofte varetektsfengsling benyttes, inkludert varetektsfengsling av mindreårige lovbyggere. Konvensjonsparten bes også rapportere om bruken av isolasjon i varetekt, inkludert tilfeller der isolasjonen er langvarig, og om «*post-conviction incommunicado detention*».
13. I lys av komiteens tidligere avsluttende merknader (CCPR/C/NOR/CO/6, punkt 6) bes konvensjonsparten opplyse om hvilke skritt man har tatt for å garantere at fri rettshjelp gis i alle tilfeller der hensynet til rettferdighet krever det. Har personer som holdes i politiarrest tilgang til advokat fra det tidspunktet frihetsberøvelsen inntreffer, i samsvar med konvensjonens artikkel 9 og artikkel 14?
14. Konvensjonsparten bes gi spesifiserte opplysninger om tiltak som parten har iverksatt for å forbedre forholdene for frihetsberøvede personer, og spesielt ved Bergen politistasjon. Konvensjonsparten bes gi tilbakemelding om tiltak for å sikre at interneringsforholdene ved Trandum utlendingsinternat er i samsvar med internasjonale standarder, spesielt når det gjelder sanitære forhold og overbelegg.

15. I lys av komiteens tidligere avsluttende merknader (CCPR/C/NOR/CO/6, punkt 13), bes konvensjonsparten gi opplysninger om tiltak som er iverksatt for å sikre at mindreårige alltid holdes adskilt fra voksne i varetekt og etter domfellelse. I denne sammenhengen bes konvensjonsparten opplyse om etableringen av to egne ungdomsenheter. Konvensjonsparten bes også rapportere om tiltak for å fremme alternative straffeformer.

Flyktninger og asylsøkere (art. 2, art. 7, art. 9 og 13)

16. Konvensjonsparten bes opplyse komiteen om arbeidet for å begrense lengden på internering av asylsøkere og tiltak for å sørge for at internering kun benyttes som siste utvei og på en måte som er rimelig, nødvendig og forholdsmessig ut fra omstendighetene. Konvensjonsparten bes spesielt forklare hvordan bestemmelsene i utlendingsloven som fastsetter 12 måneder som maksimumsgrense for internering med mulighet for utvidelse til 18 måneder, er i samsvar med konvensjonen.
17. Konvensjonsparten bes rapportere om tiltak som er iverksatt for å sikre at prinsippet om *non-refoulement* etterleves i praksis. Konvensjonsparten bes svare på påstander om at endringene i utlendingsloven i november 2015 innførte rutiner for rask saksbehandling som innebærer at kriteriene og rettssikkerhetsgarantiene knyttet til begrepene «trygt tredjeland» og «trygt opprinnelsesland» er blitt mindre omfattende. Vennligst meld tilbake til komiteen om de 321 asylsøkerne som ble returnert til Russland i 2015 og informer komiteen hvorvidt asylsøkerne fikk sine søknader realitetsbehandlet. Konvensjonsparten bes også gi opplysninger om:
- (a) Forslaget til endringer i utlendingsloven (fremmet 29. desember 2015) og hvorvidt disse er i samsvar med konvensjonen, og om endringene er i samsvar med konvensjonen, særlig artikkel 13,
 - (b) Hvilke rettssikkerhetsgarantier som er tilgjengelige, herunder rettshjelp og tolker, for å sikre rettighetene til personer som står i fare for utvisning eller tilbakesendelse til et land der de kan stå overfor en reell risiko for krenkelse av art. 6 og art. 7, samt
 - (c) Grunnlagene for utvisning og saksbehandlingen i utvisningssaker, herunder hvordan det avgjøres om en persons opphold i landet er lovlig eller ikke.

Statsløshet (art. 2, art. 24 og art. 26)

18. Konvensjonsparten bes opplyse komiteen om rettssikkerhetsgarantiene for at barn som er født i Norge, har rett til norsk statsborgerskap ved fødsel. Videre bes konvensjonsparten opplyse om konvensjonspartens rettslige beskyttelse av statsløse personer.

Rettighetene til minoritetspersoner (art. 23, art. 24, art. 26 og art. 27)

19. Konvensjonsparten bes legge frem oppdatert informasjon om hvilke tiltak som er iverksatt for å beskytte samenes rett til land og naturressurser og for å sikre et særlig vern av samisk reindrift og fiske. Konvensjonsparten bes gi oppdatert informasjon om tiltak for å avskaffe diskriminering mot samer i arbeidslivet, utdanning og boligmarkedet.
20. Konvensjonsparten bes gi komiteen oppdaterte opplysninger om tiltak for å konsultere samiske samfunn i høringer med tanke på å innhente fritt og informert forhåndssamtykke og effektiv deltakelse i beslutningsprosesser når samiske rettigheter kan påvirkes av prosjekter, herunder utvinning av naturressurser, som utføres i tradisjonelle samiske områder og som kan påvirke samenes livsgrunnlag. I denne forbindelse bes konvensjonsparten avklare hvorvidt

samenes landrettigheter er beskyttet av mineralloven. Konvensjonsparten bes også gjøre rede for påstander om at Sametingets mandat ble begrenset til å fungere som et rådgivende organ.

21. Konvensjonsparten bes gi komiteen oppdaterte opplysninger om tiltak for å avskaffe diskriminering og sosial ekskludering av romanifolket/taterne og rom i arbeidsliv og utdanning samt på boligmarkedet. Konvensjonsparten bes gi komiteen oppdaterte opplysninger om rapporten som er forfattet av utvalget av uavhengige eksperter som var forventet offentliggjort i 2015, samt resultatene og implementeringen av rapporten.
22. Konvensjonsparten bes svare på meldinger om at rombarn ofte plasseres under barnevernets omsorg, herunder i fosterfamilier, og at mange rommødre unngår å føde på sykehus fordi de frykter at deres nyfødte barn umiddelbart vil tas av barnevernet. Komiteen ber om opplysninger om denne praksisen, bl.a. om kriteriene som anvendes når rombarn plasseres i fosterfamilier.